

Naalakkersuinermi aqutsinermilu pissutist

Namminersorlutik oqartussat

Namminersorlutik Oqartussat

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat pillugit inatsit naapertorlugu Namminersorlutik Oqartussat tassaapput Inatsisartut inuit qinigaat (inatsisinik atortitsineq) Inatsisartut, aamma Naalakkersuisut (naammassisitsisoq) pisortat ingerlatsinerannut akisussaasuullutik naalakkersuisuusut. 21. juni 2009 aallarnerfigalugu Namminersornerullutik Oqartussat Namminersorlutik Oqartussanit taarserneqarput.

Namminersorlutik Oqartussat pillugit paasisaqamerorusukkuit nittartaq una takuuk: www.nanoq.gl

Inatsisartut

Inuit qinigaat imaluunniit Inatsisartut, 1. maj 1979-mi Namminersornerullutik Oqartussaqaalerneratigut pilersinneqarput. Inatsisartut inuit qinigaannik 31-nik ilaasortaqartarput.

Inatsisartut ukiuat aallartittarpoq septemberimi tallimanngornerit pingajuanniit ukiullu tulliuttumi tallimanngornerup taassuma tungaanut sivissuseqarluni. Inatsisartut ukiuata ingerlanerani Inatsisartut ikinnerpaamik marloriarlutik ileqqu ussumik katersuuttarput. Immikkut pisut pissutigalugit tamanna pisariaqartinneqaleraangat Inatsisartut aamma immikkut ittumik ataatsimiigia aqquneqarsinna apput.

Inatsisartut pillugit paasisaqamerorusukkuit nittartagaq una takuuk: www.inatsisartut.gl

Inatsisartut siulittaasoqarfiat ataatsimii titaliallu

Inatsisartut siulittaasoqarfeqarput, aamma siulittaasoqatigiinnik taaneqartartunik, tassani siulittaasoq inissimavoq Inatsisartullu ilaasortaat sisamat.

Siulittaasoqarfiup suliassai piffissaq tamakkerlugu atorfimmi Inatsisartut siulittaasuata isumagisassarai. Inatsisartut Inatsisartunullu ilaasortat sulinerminni naapertuuttumik atugassaqartinneqarnissaasa kiisalu Inatsisartut Naalakkersuisullu akornanni ataqatigiittoqarnera qulakkeerniarlugu Inatsisartut siulittaasuut Siulittaasoqarfik peqatigalugu suliassarpasuit isumagineqarnissaannut akisussaavoq.

Siulittaasup suliassaasa ilagaat

- Inatsisartut avammut ilisaritinnissaat
- Inatsisartut ataatsimiinnerini aqutsineq
- Inatsisartut ataatsimiititaliallu sulinerini pilersaaruserneqarnerisa ingerlanneqarnerisalu illersorneqarsinnaasumik isumagineqarnissaat Kalaallillu Nunaata Nordisk Rådiumut ilaasortaanera Folketingimullu attaveqarnera allaffissornikkut ingerlatissallugu

Inatsisartut Allattoqarfiata ulluinnarni aqutsineq isumagisararpaa. Inatsisartut inatsisitigut pisussaaffittut ataatsimiititalianik arlaninnik pilersitsisarput. Ataatsimiititaliat arfineq marluk angullugit ilaasortaqaarsinnaasarput, ilaasortarli Naalakkersuisunut ilaasortaassanngilaq.

Inatsisartut siulittaasoqarfiat saniatigut ataatsimiititaliat tallimat-taaneqartartut ”Inatsisit malillugit ataatsimiititaliat” pinngitsooratik pilersinneqartussat, tassalu pilersinneqartussat. Pineqartut makkuupput:

- Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaq
- Inatsisinut Ataatsimiititaliaq
- Kukkunersuinerimut Ataatsimiititaliaq
- Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu Ataatsimiititaliaq
- Qinigaanerup Misilinneqarnissaanut Ataatsimiititaliaq

Taamatuttaaq Inatsisartut ataatsimiititalianik avartunik arlalinnik pilersitsisarput, amerlassusissaat suliarisassaallu ukiumiit ukiumut pisariaqartitsineq malillugu aalajangertarlugit. Maannarpiaq Inatsisartut makkuninnga ataatsimiititaliaqarput:

- Sanaartornermut Avatangiisinullu Ataatsimiititaliaq
- Inuutissarsiornermut Ataatsimiititaliaq
- Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaq
- Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinnermullu Ataatsimiititaliaq
- Kultureqarnermut, Ilinniartitaanerimut, Ilisimatusarnerimut Ilageeqarnermullu Ataatsimiititaliaq.

Inatsisartut Allattoqarfiat

Inatsisartut Allattoqarfiat tassavoq Inatsisartut ataatsimoortumik ulluinnarni aqutsisoqarfiat. Inatsisartut siulittaasoqarfiat.

Allaffissornikkut ingerlatsineq allattuunermit pisortaafigineqarpoq. Inatsisartut Allattoqarfiat Siulittaasoqarfiup allattoqarfigaa tusagassiisarnermut paasissutissiisarnermullu immikkoorto-qarfeqartoq, allattoqarfiup immikkoortuinut sisamaasunut – tassalu ataatsimiititalianut allatse-qarfimmut, nutserisoqarfimmut, sullissiveqarfimmut aningaasaqarnikkullu ingerlativeqarfimmut ikiuuttumik.

Inatsisiliortarneq

Inatsisit allannguutissaannut, inatsisinut nutaanut peqqussutissanullu siunnersuutit nalinginnaasumik naalakkersuisunit saqqummiunneqartarput, aammali Inatsisartunut ilaasortanit ataasiakkaanit saqqummiunneqarsinnaallutik. Inatsisissanut peqqussutissanullu siunnersuutit tamarmik Inatsisartuni pingasoriarlugit oqaluserineqartarput.

Qinersinerit

Inatsisartut ukiut sisamakku utaarlugit qinerneqartarput, qinersinissamulli piffissanngunngikkaluartoq qinersisitsineqarsinnaasarpoq. Kingullermik 2. juni 2009-mi qinersisoqarpoq. 1979-mi namminersornerulernerup eqqunneqarneraniit qinersinerit qulit pisimapput. (Takuuk immikkoortoq [Inatsisartunut qinersisarneq](#))

Qinersinerit pillugit nittartagaq una takuuk: www.qinersineq.gl

Inatsisartut Ombudsmandiat

Ombudsmandi Inatsisartunit qinerneqartarpoq, Namminersornerullutillu Oqartussat kommunillu inatsisit atuuttut ingerlatsinermilu ileqqorissaarneq naapertorlugit ingerlatsinernerat Inatsisartut sinnerlugit nakkutigisaralugu.

Ombudsmandi sulinermini Inatsisartunut attuumassuteqartuunngilaq naalakkersuinikkullu sulinermit sunnerneqarsimasuunani. Ukiumut ataasiarluni Ombudsmandi Inatsisartunut nalunaarusiortarpoq. Nalunaarusiat naqitertinneqartarput tamanillu atuarneqarsinnaallutik.

Inatsisartut Ombudsmandiat pillugu nittartagaq una takuuk: www.ombudsmand.gl

Takussutissiaq 1. Suliassat Inatsisartut Ombudsmandianit suliarineqarsimasut

	1999	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Suliassat aallartitat	110	82	108	92	117	86	86	114	94
Suliassat nammineq aallartitat	23	30	24	5	21	21	8	2	11
Siunnersuinerit	139	80	138	108	143	111	91	63	62
Naammagittaalliutit suliariumanngisat	71	62	99	63	69	48	61	69	89
Suliassat naammassiat	49	52	16	35	26	19	22	18	24

Najoqqutaq: Inatsisartut Ombudsmandiat

Suliassat pisorta qarfinni suliarineqartarnerat

Sulianik suliarinittarneq tamanut saqqumisumik pissuseqarnissaq pillugu inatsisit naapertorlugit tunngavilersuisoqartarpoq aammalu tamanut saqqumisumik pissuseqarnissami isummat tunngaviusut inatsisitigut aalajangerneqanngitsut tunngavigalugit.

Suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsisip ilaatigut ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi isummat tunngaviusut, qangali ingerlatsinermi atuutereersut, inatsisitigut aalajangertarpei. Inatsit pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerinik pitsaanerulersitseqataassaaq ingerlatsinerullu aalajangiinerisa inatsisinut naapertuuttuunissaasa eqqortuunissaasalu qularnaarneqartarnerat annertusaavigalugu.

Tamanut saqqumisumik pissuseqarnissaq pillugu inatsit pisortani suliart suliarineqartut sulia-rineqarsimasullu pappiarartaasa takuneqarsinnaatitaanerannut innuttaasut pisussaaffeqarnerat pillugu aalajangersakkanik imaqartinneqarpoq.

1979-mi Namminersomerullutik Oqartussaqaalernerup kingorna inatsisit, nalunaarutit peqqussutillu tamarmiusut nittartakkami uani takuneqarsinnaapput: www.inatsisit.gl

Naalakkersuisut (inatsisinik atortitsineq)

Naalakkersuisut tassaapput Kalaallit Nunaata Naalakkersuisui Naalakkersuisut siulittaasuannit toqqagaasut. Naalakkersuisut siulittaasuata Inatsisartunit (inatsisinik atortitsineq) toqqarneqar-tarpoq. Naalakkersuisuni ilaasortat ilai Inatsisartunit toqqagaasarpot Naalakkersuisut siulittaasuata siunnersuina malillugu. Naalakkersuisut Namminersorutik Oqartussat ulluinnarni ingerlatsinerannut politikikkut akisussaasu upput. Naalakkersuisut maannakkut akisussaaffeqarfinnut arlalinnut immikkoortitigaapput.

Naalakkersuisoq ataaseq naalakkersuisoqarfeqartarpoq, inatsisiliornermik sulianillu nalinginnaasunik isumagisaqartunik. Naalakkersuisoqarfiit ataanniipput pisortaqarfiit aqutsi-soqarfiillu arlallit immikkut ittunik ingerlatsiffiusut. Naalakkersuisut ingerlatsinerat inatsisinik aningaasaliissutinillu, Inatsisartunit akuersissutigineqarsimasunik tunngaveqarluni ingerlanneqartarpoq.

Naalakkersuisut ingerlatsinerat Inatsisartunit nakkutigineqartarpoq, ilaatigut Nunatta karsiata naatsorsuutaanik kukkuneruiniikkut. Taamatuttaaq Inatsisartut ombudsmandiata Naalakkersuisut inatsisit malillugit ingerlatsinersut ileqqorissaarnissarlu naapertorlugu ingerlatsinissaat suliassaraa.

Takussutissiaq 2. Naalakkersuisooqatigiit

	Naalakkersuisooqatigiit	Naalakkersuisut siulittaasuata
1979	Siumut: 5	Jonathan Motzfeldt
1983	Siumut: 6	Jonathan Motzfeldt
1984	Siumut: 5, Inuit Ataqatigiit: 2	Jonathan Motzfeldt
1987	Siumut: 5, Inuit Ataqatigiit: 2	Jonathan Motzfeldt
1988	Siumut: 5	Jonathan Motzfeldt
1991	Siumut: 5, Inuit Ataqatigiit: 2	Lars Emil Johansen
1995	Siumut: 5, Atassut: 2	Lars Emil Johansen
1999	Siumut: 5, Inuit Ataqatigiit: 2	Jonathan Motzfeldt
2001	Siumut: 5, Atassut: 2	Jonathan Motzfeldt
Dec 2002	Siumut: 4, Inuit Ataqatigiit: 3	Hans Enoksen
Jan 2003	Siumut: 4, Atassut: 3	Hans Enoksen
Sep 2003	Siumut: 4, Inuit Ataqatigiit: 4	Hans Enoksen
Dec 2005	Siumut: 4, Inuit Ataqatigiit: 2, Atassut: 2	Hans Enoksen
Maj 2007	Siumut: 4, Atassut: 3	Hans Enoksen
Juni 2009	Inuit Ataqatigiit: 6, Demokraterne: 2, Kattusseqatigiit Partiat: 1	Kuupik Kleist

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik

Nunani allani sinniisuutitaqarneq

Nunani allani sinniisuutitaqarneq

Kalaallit Nunaata Københavnimi sinniisoqarfia

Kalaallit Nunaata Københavnimi sinniisuutitaqarfia Naalakkersuisut siulittaasuata naalakkersuisoqarfiata ataani immikkoortuuvoq. Sinniisoqarfik Savalimmiut sinniisoqarfiat Islandillu sinniisoqarfia ineqatigalugit siornatigut KGH-p quersuani Nordatlantens Bryggemi Strandstrædemiiippoq.

Sinniisoqarfiup Naalakkersuisut, Inatsisartut, Namminersorlutik Oqartussat, Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaat aamma kommunit Danmarkimi nunanilu oqartussani sinnissallugit pisussaavoq kiisalu Danmarkimi suliassat suliarissallugit piukkunnarnerusut sullisisallugit.

Kalaallit Nunaata Bruxellesimi sinniisuutitaqarfia

Kalaallit Nunaata Bruxellesimi sinniisuutitaqarfia Naalakkersuisut siulittaasuata oqartussaaffianut ilaavoq.

Sinniisoqarfik Savalimmiormiut Sinniisoqarfiat, Danmarkip UEmut Sinniisoqarfiat aamma Danmarkip aallartitaqarfia adresseqatigalugit Bruxellimi inissisimavoq.

Sinniisoqarfiup Kalaallit Nunaata EU-mut soqutigisai pinga arnerit isumagisarivai. Kalaallit Nunaat OLT-mik aaqqissuussinnermut ilaavoq (Nunat Imarpiup illuatungaaniittut aamma killeqarfiit), inatsisit tunngavigalugit Kalaallit Nunaata Danmarkimut aamma EU-mut atanermigut OLT ilaaffigilernikuuaa.

Kalaallit Nunaat EU-mut isumaqatigiissutaat arlaqartut nalilersorneqarlutillu isumaqatiginninniutigineqartarput, isumaqatigiissutit pineqartut tassaapput, Ilinniagaqarneq pillugu suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut aamma Aalisarneq pillugu suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut.

Nittartakkat takuneqarsinnaasut

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat, Naalakkersuisut aamma Kalaallit Nunaatanunani allani sinniisuutitaqarfii pillugit paasisaqarnerorusukkuit nittartagaq una takuuk: www.nanoq.gl aamma <http://eu.nanoq.gl>

Naalagaaffimmi oqartussaasut

Naalagaaffimmi oqartussaasut

19. maj 2009-imi Kalaallit Nunaata namminersulernissaa pillugu inatsit Folketingip akuersissutigaa, 21. juli 2009-imi atuutilersinneqartoq. Inatsisit siunnersuummut tunngaviutinneqartut, Kalaallit danskillu namminersorneq pillugu ataatsimiittitaliaata majimi 2008-imi isumaliutissiissutaanik imaqartinneqarput.

Kingorna siunissami Namminersorlutik Oqartussat akisussaaffeqarfiit nutaat arlallit isumagineqartalernissaat aalajangiiffigisinnaalissavaat, ilaatigut eqqartuussiveqarneq, tassunga ilaallutik eqqartuussiviit, pinerlussimasunik isumaginninneq, politiit, suliffeqarfinnut, naatsorsuinnermut naatsorsuuserinermullu suliassaqarfiit, aatsitassanut ikummatissanullu suliassaqarfiit, timmisartortarnermut suliassaqarfiit, inunnut, ilaqutariinnut kingornussisarnermullu suliassaqarfiit, nunanut allamiunut suliassaqarfiit killeqarfimmillu nakkutilliisarneq, suliffeqarnermi avatangiisit kiisalu aningaasaqarnikkut iluarsiisamerit nakkutilliisarnerillu.

Suliassaqarfinnik isumaginilernissap kingunerissavaa, Namminersorlutik Oqartussat inatsisiliortarnermi akisussaaffik isumagisarilissammassuk. Naalagaaffeqatigiinneq tunngaviusumillu inatsimmi immikkut aalajangersakkat sianiginiarluarlugit suliassaqarfiit makkua isumagineqalersinnaangillat: Naalagaaffiup inatsisaa, naalagaaffimmi innuttaaneq, Eqqartuussiviit Qullersaat, nunanut allanut illersornissamut isumannaatsuunissamullu ingerlatsinerit kiisalu aningaasat nalinginut aningaasaqarnermullu ingerlatsinerit.

Namminersorneq pillugu inatsit tunngavigalugu aningaasaqarnermut aaqqiisalernissaq isumagineqartalissaaq, tamatumalu kingunerissavaa, Namminersornerusut suliassaqarfiup isumagineqalernerani aningaasaliisamissamik isumagisaqartalermissaat. Inatsimmi naalagaaffiup tapiissutigisartaqassai ukiumut 3,2 mia. kr.-inut aalajangersarneqarpoq (2009-imi akit akissarsiallu tunngavigalugit). Aatsitassanut ikummatissanullu ingerlatsinermiit isertitat Namminersornerusunut pissarsiaritineqartassapput. Namminersornerusut aatsitassanut ikummatissanullu ingerlatsinermiit isertitaqassagaluarpata, isertitat taakkua affaannut naapertuuttumik naalagaaffiup tapiissutai taamaaqataannik ikilisinneqassapput, taamaattorli 75 mio. kr., Namminersornerusunut pissarsiaritineqartartussat, eqqaassanngikkaanni.

Aatsitassanik isertitat naalagaaffiup tapiissutai 0 koru uninut annikillisinneqarpata, Kalaallit Nunaat Qallunaallu Nunaata akunnerminni aatsitassanik atuinikkut isertitat pillugit nutaamik agguaanissaq isumaqatigiinniutigalugu aallamissavaat.

Namminersomeruneq pillugu aaqqissuussinerup kingunerissavaa, Kalaallit Nunaanni nunanut allanut pissutsit ingerlatsivigineqarnerat ataatsimoortillugu iluarsiivigineqartarnissaa. Taamaalilluni piginnaassuseqartitaanermik aaqqissuussineq, nunanik allanik inuit pisinnaatitaaffiitut isumaqatigiissutit naalakkersuisut sinnerlugit naalagaaffiup isumaqatigiinniutigisalissavaa, tamannalu Namminersomeruneq pillugu inatsimmut ilanngunneqarpoq. Taamatuttaaq danskit naalakkersuisuisa Naalakkersuisullu akomanni isumaqatigiissutit atuuttut kiisalu nunanut allanut ingerlatsinermi apeqqutit isumagineqartarneranni kalaallit oqartussaasut ilaatinneqartarnissaat maanna inatsimmiilerpoq.

Namminersomeruneq pillugu inatsit naapertorlugu kalaallit oqaasii Kalaallit Nunaanni pisortatigoortumik oqaaserineqalissapput.

Naalagaaffiup aqutsinera

Statsministeriaqarfiup Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussaqroneq pillugu apeqqutit nalinginnaasut isumagisarai. Statsmiinistereqarfiup nutserisoqarfiata – Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandeqarfimmi inissisimasup - Kalaallit Nunaat sullissaraa.

Statsministeriaqarfik pillugu nittartagaq una takuuk: www.stm.dk

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi Statsministeriaqarfiup ataani inissisimavoq, naalagaaffiup Namminersorlutillu Oqartussat atassutaatut inissisimalluni.

Inatsisit Naalagaaffeqatigiinnermut tunngasut Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartut saqqummiunneqaraangata, Rigsombudsmandi aqqutigalugu pisarpoq. Naalagaaffeqatigiinnermi inatsisitigut maleruagassat peqquneqarneq malillugu rigsombudimit nutserneqartarput. Rigsombudsmandi naalagaaffimmi pisortat Kalaallit Nunaanni sinniisuisa quillersaraat.

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandip suliassat ilaatigut makku suliassarai

- Inatsisartut ataatsimiinneri nakkutigissallugit aamma Danmarkimi Pisorta qarfiit Kalaallit Nunaata ineriartornerannik kiisalu pissutsinik ilisimatissallugit.
- Folketingimut qinersineq aamma Folketingimit aaliangiunneqarsimasut qinersinerit allat isumagissallugit.
- Danmarkimi innuttaasut Kalaallit Nunaanni najugaqartut Pituffimmut aqqusaarniartut akuersissummik tunissallugit. Kalaallit Nunaannut pisortatigoortumik tikeraartoqassatillugu Ombudsmandi piareersaasuullunilu tikeraartitsisuusarpoq.
- Kalaallit Nunaanni ilaqtariinnermut inatsisit atuutsinneqarnerisa allaffissornikkut isumaginissaat. Meeravissiarthaarniinnermut inatsisit, aappariinnermut inatsisit, pisortanut inatsisit ilaat aamma aqqit pillugit inatsisit ilaat allaffissornikkut suliassaanut ilaapput.
- Eqqartuussivikkoortitsineri, Kalaallit Nunaata Eqqartuussisuuneqarfiatigoortitsineri aamma Kalaallit Nunaata Eqqartuussiviatigoortitsineri eqqartuussivinnut suliassanngortitsiumut aningaasartuutaanninnissaanik qinnuteqarnerit suliarinissaat.

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi pillugu paasisaqarnerorusukkuit nittartagaq una takuuk: www.rigsombudsmanden.gl

Nunanut allanut tunngassuteqartut

Nunanut Allanut Sillimaniarnikkullu naalakkersuinikkut pissutsit

Danmarkimi Naalakkersuisut Nunanut Allanut Sillimaniarnikkullu naalakkersuinikkut akisussaasuupput. Naalakkersuisut nunanut allanut aamma nunani tamalaani suleqatigiiffinnut, Kalaallit Nunaata nammineerluni akisussaaffeqarfigisaanut tunngasut isumaqatiginninniutaappata isumaqatiginninniarsinnaapput. Isumaqatiginninniutit Nunanut Allanut Pisorta qarfimmit isumagineqartarput Danmarkimi Udenrigsministeria qanimut suleqatigalugu. Nunanut Allanut Pisorta qarfik Naalakkersuisup Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfiata ataani inissisimavoq.

Konsulateqarfiit sinniisoqarfiillu

Nunat ukua Kalaallit Nunaanni konsulateqarfeqarput: Norge, Island, Sverige, Canada, Frankrigi, Belgia, Luxembourg aamma Hollandi konsulateqarfiit taakku arfineq pingasuusut tamarmik Nuuummi inissisimapput. Ataqqinaammik Islandi Tasiilami konsulateqarpoq taamatullu aamma Letlandi Qaqortumi Italialu Ilulissani.

Kalaallit Nunaanni namminersorneq pillugu inatsit naapertorlugu Kalaallit Nunaat nunani allani danskit sinniisoqarfiini sinniisoqartitsinissamut periarfissinneqarpoq. Tamanna pissutaalluni Namminersorlutik Oqartussat

Bruxellesimi sinniisuutitaqarpoq, siornatigut aamma Namminersornerullutik Qartussat Canadami (1998-2002) sinniisuutitaqarnikuupput.

Issittumi suleqatigiinneq

Issittumi Siunnersuisoqatigiit

Issittumi Siunnersuisoqatigiit ukunanga ilaasortaaffigineqarpoq: USA, Canada, Rusland, Finland, Sverige, Norge, Island Danmark/Kalaallit Nunaat/Savalimmiullu. Siunnersuisoqatigiit sulinerannut nunat inoqqaavisa kattuffii arfinillit suleqataapput Permanent Participantsit inissimasut: ICC, RAIPON, Saamit Siunnersuisoqatigiivi, Aluet International Association, Arctic Athabaskan Council aamma Gwich'in Council International.

Isittumi Siunnersuisoqatigiit ilisimatusarnermik suliaat ataatsimiitsitalianut arfinilinnut immikkoortitigaapput, Kalaallit Nunaat ataatsimiitsitalianut taakkununga amerlanernut sukumiisumik peqataavoq.

Danmark/Kalaallit Nunaat/Savalimmiut 2009-mi Issittumi Siunnersuisoqatigiini siulittaasuuffik akisussaaffigilerpaat, tamanna 2011-p tunganut ingerlavoq. Kalaallit Nunaat aamma piujuartitsinissamut ineriartornissaq pillugu suleqatigiinnut siulittaasuuvoq (SDWG – Sustainable Development Working Group). Juni 2011-mi Sverige Issittumi Siunnersuisoqatigiinnut siulittaasunngorpoq.

Issittumi Siunnersuisoqatigiit pillugu paasisassat annertunerusut uani atuarsinnaavatit: www.arctic-council.org

Nunat Avannarliitsuleqatigiinnerat

Nunat Avannarliit suleqatigiinnerat pillugu isumaqatigiissut nunat avannarliit tallimat, Island, Danmark, Norge, Sverige Finlandillu akornanni suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutaavoq. Nunat namminersortut Savalimmiut aamma Ålandi Nordisk Rådimi 1970-mi ilaasortanngorput.

Nordisk Råd

Kalaallit Nunaat Nordisk Rådimi marlunnik ilaasortaaitaqarpoq, nunat inatsisartuisa suleqatigiiffigisaanni, Nordisk Ministerrådimut ukiumoortumik nalinginnaasumik katersuutereera anngat Nordisk Ministerrådiamut aamma/imaluunniit nunanut avannarlernut tallimanut nunanullu namminersortunut inassuteqaatinik (rekommandationinik) aalajangeriikkanik nassiussisarput.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqarigiivip pilersinneqarneranut pissutaavoq, nunat avannarliit naalakkersuisa naalakkersuisunullu ilaasortat akornanni suleqatigiinnerit nukittorsamissaannik kissaateqarneq. Inuiaat akornanni paaseqatigiinnermik, isumaqatigiissuteqarneq tunngavigalugu sulinissamik Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi tunngaveqarpoq naalagaaffiillu qullersaanit ingerlanneqarnani.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi assigiinngitsunik ilaasortaqartarput apeqquataarluni suleqatigiinnermut apeqquutit suut suliarineqarnerusut. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi siunnersuisoqatigiit ataasiinnaanngillat, kisiannili ministerit suliatigut siunnersuisoqatigiivi qulit, ataaserlu ministerit siunnersuisoqatigiit nalinginnaasunik suliaqartut, tassalu ministerit suleqatigiiffiat.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivimi nunat avannarliit suleqatigiinneranni statsministerit qullersaasutut akisussaasuupput, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivinilu suleqatigiinnerup ataqatigiissarnissaa ministerit suleqatigiit akisussaaffigalugu. Kalaallit Nunaannit Ilinniaritaa anermut, Ilisimatusarnermut Nunanullu Avannarlernut suleqateqarnermut Naalakkersuisoq suleqatigiinnermut peqataavoq.

Nunani avannarlernik suleqateqarnerit aamma Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi paasisaqarfiginerorusukkukit una nittartagaq takuuk: www.norden.org

Kalaallit Nunaanni Nordens Institut (NAPA)

NAPA suliffeqarfiuvoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivinit atasoq, suliassaalu pingaarnerit pingasut tassaapput:

- Nunanut avannarlernut allanut kultureqarnikkut attaveqartarnerup ineriartortinneqarnissaa,
- kalaallini pissutsit pillugit nunanut avannarlernut paarlattuanii illu ilisimatitsisarnissaq, kiisalu
- kalaallit kulturikkut inu uunerat meeqqanut inu usuttunullu suliassaqarfiit pingaartinnerullugit tapersersorneqartarnissaat pilerisaarneqartarnissaallu.

NAPA pillugu paasisaqarnerorusukkuit nittartagaq una takuuk: www.napa.gl

Nunat avannarliit killiit Siunnersuisoqatigiiffiat

Nunat avannarliit killiit Siunnersuisoqatigiivini inatsisartut suleqatigiittarnerat ingerlanneqartarpoq. Siunnersuisoqatigiit namminneq allattoqarfeqarput, Islandip Altingianut atasuusoq. Kalaallit Nunaata suleqatiginnittamera Inatsisartut Allattoqarfianniit isumagineqartarpoq.

Nunat avannarliit killiit Siunnersuisoqatigiiffiat pillugu uani paasisaqarnerusinnaavutit: www.vestnordisk.is

Inuuniarnikkut suliassaqarfik

Inuuniarnikkut Isumannaatsuunissaq pillugu Nunat avannarliit Isumaqatigiissutaat Kalaallit Nunaannit peqataaffigineqarpoq, tamatuma isumannaassavaa, nunani avannarlerni innuttaasut napparsimalernermi, erninermi, meeravissartaarnermi, innarluuteqalernermi, toqukkut qimagunnermi, sulitilluni ajoqusernemi, suliffissaaleqilernemi meeqqanullu napparsimalernissamut akiliussisarnissani naligiissitaallutik.

Inuuniarnikkut Isumannaatsuunissaq pillugu Nunat avannarliit Isumaqatigiissutaat annertunerusumik paasisaqarfigineqarsinnaavoq uani: www.sm.dk

Europami suleqatiginneq

Kalaallit Nunaata EU-mut isumaqatigiissutai uku pingaarnerupput:

- Kalaallit Nunaata EU-mit anineranut isumaqatigiissummut tapiliussa, Kalaallit Nunaannut isumaqatigiissut.
- Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni aalisarnermut isumaqatigiissut.
- Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni peqatigiinnissamut isumaqatigiissut (2007-miit 2013-mut ilinniartitaaneq pingaartinneqarnerulluni).
- Nunanut Oqartussaaffinnullu Imapriup Illuatungaanniittut suleqatigiinnissamut aaqqissuussineq (OLT-mik isumaqatigiissut).

Nunarsuaq tamakkerlugu suleqatigiinneq, FN

Kalaallit Nunaat FN-mi suleqatigiiffinnut arlalinnut ingerlaavartumik peqataasarpoq, taamatuttaaq FN-ip ataatsimeersuartarnerani peqataasarluni. Kalaallit Nunaat inuit pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqatigiinni Nunallu inoqqaavi pillugit immikkut ilisimasalinni sulinermi aamma peqataasarpoq.

Taamatuttaaq Kalaallit Nunaat nunat inoqqaavinut tunngasut ataavartumik Ataatsimiittartoqatigiivini peqataasarpoq, FN-ip aningaasaqarnermut inuuniarnermullu Siunnersuisoqatigiivini (ECOSOC) ilaatigut kalaallit danskillu 2002-mi iliuuseqarnerisigut pilersinneqartunut.

Nunarsuaq tamakkerlugu suleqatigiinneq pillugu paasisutissat annertunerusut nittartakkami uani takukkit: www.ohchr.org

Nunarsuaq tamakkerlugu suleqatigiinneq, WTO

28. november 1994 Naalakkersuisut aaliangerput Kalaallit Nunaata 1995-mi atuutilertussamut Nunarsuarmi suleqatigiiffimmu (WTO) Naalagaaffeqatigiit ilanngunnerat malinniarlugu. Nunanut allanut niuernermi atugassarititaasut pitsa anerpaat anguniarneri ilanngunniarnermut siunertarineqarpoq. Naalakkersuisut 9. december 2005-mi aaliangerput inatsisit WTO-mi maleruagassat malillugit ilusilerneqassasut. Piffissami matumani Naalakkersuisut WTO-mut nalunaaruteqartalerniarlutik Doha-rundip naammassinissaa utaqqivaat..

WTO pillugu paasisutissat annertunerusut nittartakkami uani takuneqarsinnaapput: www.wto.org

Canadamik suleqateqarneq

Kalaallit Nunaata Canadamik suleqateqarneq ukiuni kingullerni suli Issittumi ataavartussamik ineriartortitsinerup siuarsarneqarnissaa pillugu suleqatigiinnikkut nukittorsaqqinneqarpoq.

Suleqatigiinneq nunat akornanni isumaqatigiissutitigut arlalitsigut kiisalu nunap immikkoortuinik Northwest Territoriesimik Québecimillu kingullermillu Nunavumik suleqatigiinneq pillugu aalajangersaaviuvoq.

Illersornissaq isumannaallisaanerlu

Amerikarmiut Kalaallit Nunaanni sakkutooqarfeqarnerat pillugu isumaqatigiissut pillugu isumaqatigiissuteqarnikkut toqqammaviusoq tassaavoq *Illersornissaq pillugu Isumaqatigiissut 27. april 1951-meersoq.*

Illersornissaq pillugu isumaqatigiissut pillugu kingullermik isumaqatigiinniarnerit 2004-mi Igalikumi isumaqatigiissuteqarnikkut naammassineqarput, tamatumunngalu ilaapput teknikikkut

aningaasaqarnikkullu suleqatigiinnissaq kiisalu avatangiisit pillugit isumaqatigiissut.

Suleqatigiinnissaq pillugu isumaqatigiissut

Suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut Kalaallit Nunaata Danmarkillu EU-mik politikikkut suleqateqatigiinnissaanik ima qarpoq. Piffissami 2007-imiit 2013-mut ilinniartitaanerup pingaartinneqartussatut suliniutigineqarnissaa Naalakkersuisut salliu tippaat, isumaqatigiissummili isummiunneqarpoq, suliassa qarfiit allat ilanngunneqarsinnaasut (assersuutigalugu aatsitassat ikummatissallu, avatangiisit aamma aalisarneq), suliassa qarfimmut iloriusissanik peqartoqassappat.

OLT-mik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut

OLT tassaavoq EU-p qeqertallu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutaat, qeqertat nunamut allamut inatsisitigut tunngaveqartut nunat inatsisitigut tunngavigineqartut EU-mut ilaasortappata (nalinginnaasumik nunasiaqarsimasut). OLT-mik isumaqatigiissutip europamiut ineriartornissaq pillugu aningaasaateqarfimmiit ikiorneqartarnissaq qularnaarpaa (EUF), EU-kommissionip allatseqarfianit ineriartornissaq pillugu aqunneqartoq, taamaattumik kommissionip OLT-qarfiillu akornani qanimut suleqatigiittoqarpoq.

OLT suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaanut iluaqutissat aalajangersimasut arlallit nassatarai. Ilaatigut periarfissaavoq raajat qalerallilu aalajangersimasumik annertussusillit nunamit allamit annisseqqinnissaq; isumasioqatigiinnernik, ataatsimeersuarnernik assigisaanillu ingerlatsinikkut attaveqarfissaqalerneq; pinnqortitami ajunaarnersuaqartillugu assigisaanillu unniit pisoqartillugu ikiorneqarsinnaanerup ajornannginnerulerneru kiisalu EU-p suleqatigiinnissamut pilersaarutinut peqataanissamut periarfissagissaarnerulereq. Kalaallit Nunaat OCTA-p siulersuisuinut ilaatinneqarpoq, OCTA OLT-ip siulersuisorai. Kalaallit Nunaat 2012-ip ukiuata affaa siullesq OLT-mut siulittaasuuvoq.

OLT pillugu paasisutissat annertunerusut nittartakkami uani pineqarsinnaapput: www.octassociation.org

Northern Periphery Programme

Northern Periphery Programme (NPP) EU-mit suliniutaavoq piffinni ineriartortitsinerni aningaasaateqarfiulluni. NPP-ip inuussutissarsiutit avinngarusimasuni ineriartortinneqarnissaat siunertaraa. Kalaallit Nunaat 2000-mili NPP-mut ilannguppoq.

Northern Periphery Programme annertunerusumik paasisaqarusukkuut una anittartagaq alakkarsinnaavat: www.northernperiphery.eu

Nunap imartaa imaanilu pisinnaatitaaffiit

Kalaallit Nunaanni imartaq 3 sòm ilinik attertussuseqarpoq. Taassuma saniatigut aningaasaqarnermut tunngasut Kalaallit Nunaata nammineq pigisai 200 sòmilit tikillugit killiffeqarput, killeqarfiit aalisarnermut aatsitassanut uulianut gassinullu immikkut pisinnaatitaaffinnik tunisippat. Killeqarfiit taakku nunanut allanut aveqatigiiffiugaangat isumaqatigiissusiortoqartarsimavoq qiterpiaagut killeqarfiliisarneq tunngavigalugu. Tamanna Norgpe eqqaani Jan Mayenimi Svalbardimiluu kiisalu Islandimut Canadamullu attaveqartarnermut atuuppoq.

Kalaallit Nunaata Canadallu 1974-mi nunap pissusiitigut (geologiskimik) nunavissuit sinerissap qanittuaniittumi killilernerinut tunngasumik iluarsinissaq Canadamit kinguarsarneqarpoq. Tassani pineqarluni qeqertaq Tartupaluk Naalagaaffeqatigiit Canadallu tamarmik perusutaat.

Imaani pisinnaatitaaffiit pillugit FN-ip isumaqatigiissuta a Inatsisartut isumaqatigiissutigereerpaat (UNCLOS). Imaani pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissummi immikkoortoq 76 naapertorlugu avammut 200 sømil qaangerlugit immap naqqata nunavimmut atasortaata piunasaqaatiginiarlugu uppersaasiinissaq pillugu misissuinermut Namminersortutik Oqartussat naalagaaffimmi oqartussat aamma Savalimmiut suleqatigalugit suliaqarput. Tassani pineqarlutik Kalaallit Nunaata avannaata avannarpasinnerusuniittut, avannaata kangiaata kangerpasinnerusuniittut kujataatalu kujasinnerusortaaniittut pineqarput. Imaani pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutip atsiorneqamerata kingorna kingusinnerpaamik ukiut qulit kingorna taamatut piunasaqarneq ilisimatusarnikkut uppersarneqarsimasussaavoq, tassa Kalaallit Nunaat eqqarsaatigalugu kingusinnerpaamik 2014-mi. 2012-mi junimi Naalagaaffeqatigiiffik FN-mut nunap pissusiitigut (geologiskimik) nunavissuit Kalaallit Nunaata kujataata kujataaniittup killilerneranut piunasaqaateqarpoq. Isumaqaatiginninniarnikkut killigititaq nunani arlalinnit killigititaappat qaangerneqarsinnaasunnortinniarlugu.

Imaani pisinnaatitaaffiit pillugit FN-ip isumaqatigiissuta aamma immap naqqata nunavimmut atasorta pillugu ataatsimiitsitaliarsuaq pillugit uani atuarsinnaavatit: www.un.org

Aalisarneq pillugu Isumaqaatigiissut

Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni “aalisarneq pillugu isumaqaatigiissut” aningaasarsiornermik tunngavilik kiisalu aalisarneq pillugu peqatigiinnissamik isumaqaatigiissutaavoq. Iluanaarniuteqarnissaq tunngavigalugu EU-p aalisartarnera pisassiisarnermik tunngaveqartarpoq, paarlattu anilli aningaasarsiornermik tunngaveqarluni aalisarneq pillugu isumaqaatigiissut kalaallit aalisarnermik inuussutissarsiutaata ineriartortinneqarnissaanut ilaatinneqarluni.

Nunat tamalaat isumaqaatigiissutaat

Kalaallit Nunaata EU-mut isumaqaatigiissutaata (immikkoortoq Europami suleqatigiinneq takuuk) saniatigut aalisarneq pillugu Norgemut, Ruslandimut Savalimmiunut Islandimullu isumaqaatigiissuteqarpoq.

Nunani tamalaani suleqatigiinnerit

Kalaallit Nunaat aalisarneq piniarnerlu pillugit nunat tamalaat suleqatigiiffiini ukunani peqataavoq:

- NAFO (Atlantikut avannaani kitaani aalisarneq pillugu suleqatigiiffik)
- NEAFC (Atlantikut avannaani kangiani aalisarneq pillugu suleqatigiiffik)
- NASCO (Atlantikut avannaani Kapisillit pillugit suleqatigiiffik)
- IWC (Nunat tamalaat Arfanniartarneq pillugu ataatsimiititaliarsuat)

- NAMMCO (Atlantikupavannaani Miluumasut imarmiut pillugit suleqatigiiffik)
- JCNB (Canadamiut/Kalaallillu Qilalukkat qaqortat qernertallu pillugit ataatsimut ataatsimiititaliaat)
- CITES (Convention for the International Trade of Endangered Species)
- IUCN (International Union for the Conservation of Nature)
- PBSG (Polar Bear Specialist Group)
- WITS (Walrus International Technical Specialists)
- CBird (Circumpolar Seabird Expert Group)
- CARMA (CircumArctic Rangifer Monitoring and Assessment Network)

Soqutigisaqaqatigiit ataasiakkaat nittartakkami uani takukkit: www.nanoq.gl

Nittartakkat takuneqarsinnaasut

Naalackersuisut siulittaasuata Naalackersuisoqarfia, Nunanut allanut ingerlatsineq pillugu Nassuiaat, Nunani allani sinniisuutitaqarnej, Europamiut suleqatigiinnissaannut tunngasut, Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisuutitaqarfia, Aalisarnej pillugu isumaqatigiissut, OLT-mik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit, Peqatigiinnissamut isumaqatigiissut, Canadamik suleqateqarnej, Illersornissaq isumannaallisaanerlu nittartakkami uani takuuk: www.nanoq.gl

Imaani pisinnaatitaaffiit pillugit FN-ip isumaqatigiissutaa nittartakkami uani takuuk: www.un.org

Kommunit

Kommunit

1. januar 2009 aallarnerfigalugu kommunit nutaamik agguataarneqanerat atuutilersinneqarpoq. Siornatigut Kalaallit Nunaata kommunii 18-iusut kommuninut sisamanut agguataarneqarput:

- Kommuniusimasut Kommuneqarfik Sermersuumiittut ukuupput: Ivittuut, Paamiut, Nuuk, Ittoqqortoormiit aamma Ammassalik.
- Kommuniusimasut Qaasuitsup Kommunianiittut ukkuppupput: Kangaatsiaq, Aasiaat, Qasigiannguit, Ilulissat, Qeqertarsuaq, Uummannaq, Upernavik aamma Qaanaaq.
- Kommuniusimasut Qeqqata Kommunianiittut ukuupput: Maniitsoq aamma Sisimiut.
- Kommuniusimasut Kommune Kujallermiittut tassaallutik: Nanortalik, Narsaq aamma Qaqortoq.

Kattuffik kommunit ataqatigiissaarisussatut soqutigisaqaqatigiiffigaat, kommunit ataatsimoortumik nalinginnaasumillu soqutigisaannik sulissutiginnittuusoq. KANUKOKA isumaqarpoq "Kalaallit Nunaanni Kommunit Kattuffiat". Qallunaatut: "De Grønlandske Kommuners Landsforening".

Kommunit suleqatigiinnerisa siu arsarnissaat kommunillu sulineranni ikiuuttarnissaq aamma siunertaavoq.

Kattuffik ulloq 24. juuli 1972 pilersinneqarpoq kommunit nammineersinnaanerisa nukittorsarnissaat siunertarlugu kiisalu naalagaaffiup kommunillu akornanni suliassat agguataarneqartarnerat sunniuteqarfiginiarlugu. Suliassat qitiusumit kommuninut nussorneqarnerat ilutigalugu ataatsimoortumik peqatigiiffeqalernissaq pisariaqartinneqarnerulerpoq.

Pisortatigut aaqqissuussaaneermik nutarterineq 2009-mi kommunit nutaamik agguataarneqarnerannik kinguneqarpoq, anguniagaavortarlugu Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat innuttaasunik suliissinermut tunnganerusunik suliassa suli amerlanerusut kommuninut nuunneqarnissaat.

Takussutissiaq 1. Kalaallit Nunaata kommuninut sisamanut agguataarneqarnera

Inatsisartunut qinersisarnerit

Inatsisartunut qinersisarneq

Namminersomerullutik Oqartussat 1979-mi atulermatali quleriarluni qinersisoqarpoq, kingullermik 2. juni 2009-mi.

Takussutissiaq 1. Inatsisartunut qinersisarnerit

Ullut qinersiviit	Qinersisut katillugit	Inuit					Akulliit Partiiat	Demo-kraatit Partiiat	Arnat Partiiat	Kattusse-qatigiit Partiiat	Sorraat Partiiat	Kisimiillutik qinigassanngortittut	Qinersisut procentinngorlugit
		Atassut	Ataqa-tigiit	Issittup Partia	Siumut	Partiiat							
4. april 1979	19.951	41,7	4,4	.	46,1	2,1	69,6	
12. april 1983	25.204	46,6	10,6	.	42,3	0,5	75,1	
6. juni 1984	23.088	43,8	12,1	.	44,1	66,8	
26. maj 1987	25.764	40,1	15,3	4,4	39,8	.	.	.	0,4	.	.	69,6	
5. marts 1991	25.915	30,1	19,4	2,8	37,3	9,5	.	.	0,9	.	.	67,1	
4. marts 1995	26.134	30,1	20,3	0,4	38,4	6,1	.	.	4,7	.	.	69,6	
16. februar 1999	28.490	25,2	22,1	.	35,2	.	.	.	12,3	.	5,3	76,0	
3. december 2002	28.616	20,2	25,3	.	28,5	.	15,9	2,4	5,3	.	1,3	74,6	
15. november 2005	29.136	19,1	22,6	.	30,7	.	22,8	.	4,1	.	0,7	74,9	
2. juni 2009	28.510	10,9	43,7	.	26,5	.	12,7	.	3,8	1,3	0,2	71,3	

Najoqutaq: Qinersinermut Ataatsimiitsitaliaq, Namminersomerullutik Oqartussat

Takussutissiaq 2. Inatsisartunut qinersinermi qinerneqartut

	1979	1983	1984	1987	1991	1995	1999	2002	2005	2009
Qinigaasut katillugit	21	26	25	27	27	31	31	31	31	31
Angutit	21	26	25	27	23	26	22	20	20	19
Arbat	4	5	9	11	11	12
Siumut	13	12	11	11	11	12	11	10	10	9
Angutit	13	12	11	11	10	8	10	8	8	6
Arnat	1	4	1	2	2	3
Atassut	8	12	11	11	8	10	8	7	6	3
Angutit	8	12	11	11	2	10	5	4	4	3
Arnat	2	...	3	3	2	...
Inuit Ataqa-tigiit	...	2	3	4	5	6	7	8	7	14
Angutit	...	2	3	4	4	5	3	4	3	6
Arnat	1	1	4	4	4	8
Demokraatit	...	5	7	4						
Angutit	3	4	3
Arnat	2	3	1
Kattusse-qatigiit Partiiat	4	1	1	1
Angutit	3	1	1	1
Arnat	1
Kisimiillutik qinigassanngortittut	1	1
Angutit	1	1
Arnat
Issittup Partia	1	1
Angutit	1	1

Aarnat
Akulliit Partiat	2	2
Angutit	2	2
Arnat

Najoqqutaq: Inatsisartut Allattoqarfiat aamma Naatsorsueqqissaartarfik

Takussutissiaq 3. 2. juni 2009-mi Inatsisartunut qinersinermi taasisut partiinut immikkoortortaqaqarfinnullu agguataakkat

	Atassut	Inuit Ataqa- tigiit	Siumut	Demo- kraait	Kattusse- Qatigiit Partiiat	Sorlaat Partiiat	Kisimiillu- tikqini- gassan- ngortittut	Qinersiviit atorsin- naanngit- sut	Qinersisut katillugit	Qinersi- sinnaasut katillugit	Qinersisut procentin- ngorlugit
Qinersisut											
2. juni 2009	3.094	12.457	7.567	3.620	1.084	383	70	235	28.510	39.990	71,3
Nanortalik	90	499	362	97	12	12	0	5	1.077	1.498	71,9
Qaqortoq	177	856	534	319	21	25	0	33	1.965	2.599	75,6
Narsaq	183	471	308	79	17	15	3	10	1.086	1.403	77,4
Ivittuut	2	16	9	28	1	3	0	3	62	140	44,3
Paamiut	87	411	310	72	20	10	0	9	919	1.319	69,7
Nuuk	492	4.157	1.473	1.611	99	136	20	81	8.069	11.579	69,7
Maniitsoq	327	672	564	111	26	24	3	13	1.740	2.494	69,8
Sisimiut	328	1.278	957	391	60	50	9	19	3.092	4.435	69,7
Kangaatsiaq	69	243	253	19	21	10	1	5	621	862	72
Aasiaat	222	946	239	112	55	19	1	10	1.604	2.313	69,3
Qasigiannuguit	78	226	265	47	51	12	0	3	682	907	75,2
Ilulissat	146	1.038	537	441	471	22	2	17	2.674	3.539	75,6
Qeqertarsuaq	89	212	109	53	28	8	0	2	501	683	73,4
Uummannaq	138	389	579	47	76	16	2	6	1.253	1.632	76,8
Upernavik	237	431	486	58	90	5	27	6	1.340	1.874	71,5
Qaanaaq	100	95	144	23	23	5	1	1	392	534	73,4
Ammassalik	308	388	369	100	13	8	1	12	1.199	1.858	64,5
Illoqqortoormiut	21	129	69	12	0	3	0	0	234	321	72,9
Inatsisartunut qinersinerit											
15. november 05	5.528	6.516	8.861	6.595	1.169	-	216	254	29.139	38.924	74,9
3. december 2002	5.780	7.244	8.151	4.558	1.510	0	374	313	28.616	38.365	74,6
16. februar 1999	7.100	6.217	9.899	-	3.453	0	1.486	335	28.490	37.485	76
Inatsisartunut qinersinermi nikeriarnerit											
2. juni 2009	-2.434	5.941	-1.294	-2.975	-85	383	-146	-19	28.510	39.990	71,3
15. november 05	-252	-728	710	2.037	-341	0	-158	-59	29.616	38.365	74,9
3. december 2002	-1.320	1.027	-1.748	4.558	-1.943	0	-1.112	22	28.616	38.365	74,6
16. februar 1999	-574	1.037	105	-	-	0	290	-299	28.490	37.485	76

Najoqqutaq: Qinersinermit Ataatsimiitsitaliaq, Namminersomerullutik Oqartussat

Kommunalbestyrelsinut qinersineq

Kommunalbestyrelsinut qinersineq

Kingullermik kommunerujussuassanut nutaanut ikaarsaariarmermi ataatsimiititalianut 8. april 2008-mi qinersisoqarpoq.

Takussutissiaq 1. 8. april 2008-mi ikaarsaariarnermi suleqatigiissitassanut qinersinermi taasinerit kommunerujussuarnut partiinullu agguataarlugit

Kommuni	Demo- Atassut kraterne	Inuit Ataqa- tigiit Siumut	Kattus- seqati- giit 1	Kattus- seqati- giit 2	Sorlaat Par- tiiat	Kisimiillu- tikqini- gassan- ngortittut	Qinersiviit atorsin- naanngit- sut	Qinersisut katillugit	Qinersi- sinnaasut katillugit	Qinersi- sut pro- centin- ngorlugit
---------	------------------------------	-------------------------------------	------------------------------	------------------------------	--------------------------	--	---	--------------------------	-------------------------------------	--

Qinersitut katillugit	3.768	3.285	6.591	9.259	1.138	74	128	34	349	24.626	39.665	61,7
Qaasuitsup Kommunia	1.631	433	1.844	3.001	983	0	0	17	82	7.991	12.482	64,0
Qeqqata Kommunia	770	454	985	1.786	36	0	0	0	57	4.088	6.801	60,1
Kommuneqarfik Sermersooq	958	2.003	2.536	2.515	119	74	128	17	111	8.461	14.854	57,0
Kommune Kujalleq	409	395	1.226	1.957	0	0	0	0	99	4.086	5.528	73,1

Najoqqutaq: Qinersinermi Ataatsimiititaliaq, Namminersomerullutik Oqartussat

Takussutissiaq 2. 2005 aamma 2008-mi kommunalbestyrelsinut qinersinermi taasisut partiinut kattuseqatigiinnullu immikkoortiterlugit

	2008-mi qinersineq			2005-mut sanilliullugu assigiinngissut	2005-mi qinersineq		
	Qinersitut	Pct.	Qinigaasut 1)		Qinersitut	Pct.	Qinigaasut 1)
Landsplan i alt	24.626	61,7	72		25.911	67,4	168
Atassut	3.768	15,5	10	-5,4	4.955	19,1	36
Demokraterne	3.285	13,5	8	13,1	3.384	13,1	14
Inuit Ataqaatigiit	6.591	27,1	21	2,4	5.899	22,8	42
Siumut	9.259	38,1	30	-3,4	10.548	40,7	67
Kattuseqatigiit Partiiat	1.138	4,7	2	-4,4	1.025	4,0	8
Kattuseqatigiit Ivittuut	74	0,3	1	0,2	47	0,2	1
Sorlaat Partiiat	128	0,5	0				
Kisimiillutik qinigassanngortittut nr. 1	34	0,1	0	-0,6	53	0,2	-
Nuna tamakkerlugu kisitsisit							
Qinersinnaasut	39.665	-	.	1.017	38.929	.	.
Atorsinnaasumik qinersitut	24.277	-	.	783	25.911	.	.
Qinersiviit immersugaanngitsut	212	.	.	-95	194	.	.
Qinersiviit atorsinnaanngitsut	137	.	.	-138	137	.	.
Qinersitut	24.626	.	.	550	26.242	.	.
Qinersitut procentinngorlugit	62,1	.	.	-0,4	67,4	.	.

Nassuiaat: 1) Qinersinermi 2005-mi, Kalaallit Nunaat kommunenut 18-nut immikkoortitigaavoq kommunalbestyrelsinilu qinikkani inissat 168-iullutik.

Qinersinermi 2008-mi Kalaallit Nunaat sisamanik kommunerujussuaqalerpoq kommunalbestyrelsinilu qinikkani inissat 72-iullutik.

Najoqqutaq: 5. april 2005 aamma 8. april 2008-mi kommunalbestyrelsimut qinersinermut atatillugu qinersinermi allattuiffiit.

Takussutissiaq 3. 2005-mi aamma 2008-mi kommunalbestyrelsemut qinersinermi qinikkat

	Atassut		Demokraatit		Inuit Ataqaatigiit		Siumut		Kattuseqatigiit 1		Kattuseqatigiit 2		Katillugit	
	2005	2008	2005	2008	2005	2008	2005	2008	2005	2008	2005	2008	2005	2008
Qaasuitsup Kommunia	18	4	2	1	21	5	23	9	6	2	--	--	70	21
Qeqqata Kommunia	6	3	3	1	4	4	11	7	-	-	-	-	24	15
Kommuneqarfik Sermersooq	8	2	6	5	9	7	19	6	2	-	1	1	45	21
Kommune Kujalleq	4	1	3	1	8	5	14	8	--	--	--	--	29	15
Katillugit (2)	36	10	14	8	42	21	67	30	8	2	1	1	168	72
Arnat qinigaasut	6	3	4	3	12	11	12	8	3	0	0	0	37	25
Procentinngorlugit Borgmesterit(1)	16,7	30	28,5	14	28,5	52,38	17,91	26,67	37,5	0	0	0	22,0	34,7
	3-		-	-	1	1	11	3	2-		-	-	17	4

Kommuneqarfik Sermersooq	557	3.875	2.601	1.475	8.508	515	9.023	15.805	57,1
Kommune Kujalleq	225	1.333	1.448	251	3.257	165	3.422	5.472	62,5

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi

Takussutissiaq 2. Namminersornerulernerup kingorna Folketingimut qinersisarnerit

Ulut qinersiviit	Akulliit Partiia	Atassut	Inuit Ata- Issittup qatigiit Partia Siumut			Demo- Kraatit	Partiit avataa- niittut	Qinersi- sūt procen- tinngor- lugit	Qinersi- viit atorsin- naasut	Qinersiviit atorsin- naangit- sūt	Qinersi- sūt	Qinersisin- naasut katillugit
			Procent									
15. febr. 1977	.	47,7	.	.	52,3	.	.	70,0	17.605	384	17.989	25.691
23. okt. 1979	.	45,0	.	.	43,9	.	11,1	50,3	14.235	690	15.191	30.191
8. dec. 1981	.	48,9	.	.	37,7	.	13,4	61,0	18.878	925	19.803	32.466
10. april 1984	.	43,5	13,7	.	42,8	.	.	64,0	21.395	633	22.028	34.448
8. sept. 1987	.	41,3	12,5	2,9	43,3	.	.	44,9	16.046	934	16.980	37.800
10. maj 1988	.	38,7	17,3	3,9	40,1	.	.	57,9	20.999	1.169	22.168	38.301
12. dec. 1990	.	36,6	17,0	1,9	42,8	.	1,7	50,8	19.339	741	20.080	39.511
21. sept. 1994. 1)	7,4	34,7	-	-	-	.	57,8	58,7	21.595	765	22.360	38.113
11. marts 1998	0,4	36,0	21,6	-	36,4	.	5,6	63,4	23.286	891	24.177	38.155
20. nov. 2001	.	22,0	31,0	-	26,0	.	21,0	61,5	23.260	559	23.819	38.710
8. febr. 2005. 2)	.	16,4	25,0	.	33,6	21,3	3,6	59,6	23.108	417	23.525	39.447
13. nov. 2007	.	16,3	33,2	.	32,2	18,3	.	64,5	25.105	484	25.589	39.706
15. sept. 2011	.	7,6	42,6	.	37,2	12,6	-	57,5	22.498	1.048	23.546	40.937
Qinigaasut												
tamarmik	-	-	1	-	1	-	-					
<i>Taakkunangga arnat</i>	-	-	1	-	1	-	-					

Malugiuk: Kisitsisit procentinngorneri novemberip 20-ianni 2001-mi folketingemut qinersisoqarnerani taasinerit atorsinnaasut tunngaviagalugit kisinneqarput. 2005-miit taasinerit procentii taasinerit tunngavigalugit kisinneqarsimapput.

Nassuiaat: 1) Kattusseqatigiit, Siumut IA-llu akornanni. 2) Kattusseqatigiinninngaanniit qinigassanngortittut, kinguniinnaq imminnut partiinngortittut, Folketingimut qinersinermi partiit avataanni qinigassanngortipput.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi

Kalaallit Nunaanni partiit

Kalaallit Nunaanni partiit

Atassut

Atassut naalakkersuinikkut ammasuunissamik suliniaqatigiiffiuvoq. Partii 1978-mi pilersinneqarpoq. Partii isumaqarpoq naalagaaffeqatigiinneq attattuarneqassasoq naalagaaffeqatigiinnermut toqqammaaviusut iluanni.

Demokraatit

Partii Demokratit partiiuvoq inuiaqatigiit killilersuiffiqineqannginnissaannik sulissutiginnittoq Kalaallit Nunaanni naalakkersuinnermi qiterpasissumi inissimasoq. Partii 28. november 2002-mi pilersinneqarpoq.

Inuit Ataqatigiit (IA)

Inuit ataqatigiit Kalaallit Nunaata naammineernerulerumasut saamerliusut parteeraat. IA partiiuvoq kalaallit inuttut namminersortutut namminerlu nunagisamat oqartussaanissamat suliniuteqartoq.

Kattusseqatigiit Partiiat

Kattusseqatigiit Partiiat 1993-mi kommunalbestyrelsini ilaasortaataqalerluni atuutsilerpoq 1995-mi Inatsisartuni ilaasortaataqalerpoq.

Kattusseqatigiit Partiiat ulloq 6. oktober 2005-mi pisortatigoortumik pilersinneqarpoq, siullermeerlunilu Partiit 2005-imi Inatsisartunut qinersinermi sassartitaqarluni.

Siumut

Partii 1977-mi pilersinneqarpoq, Siumut qisuariatitsinerata kingunerisaanik. Partiip naalakkersuinikkut anguniagai; pilersikkumallugit inuiaqatigiit ataqatigiissut, ilatsiinnartu unngitsut, kisiannili eqeersimaartut aningaasaqarnikkut kulturikkullu nappassinnaallu artut, inuiaqatigiittut akisussaaqataanertik qamu una misigisimalluarlugu ilu moorfigalugulu innuttaaqataasut.

Siumut nunani allani socialdemokratiskeusunik suleqateqarnissaminik isumaqatigiissuteqarpoq

Inatsisartut ombudsmandianit naammagittaalliummut itigartitsinermut patsisaasut

Tabel 1. Inatsisartut ombudsmandianit naammagittaalliummut itigartitsinermut patsisaasut

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Katillugit	62	99	63	69	48	61	69	89
Naammagittaalliut kingusinaartumik tunniunneqarsimavoq	5	10	3	3	4	6	1	2
Naammagittaalliut eqqartuussutinut eqqartuussisulluunniit atorfirmik ingerlatsineranut tunngavoq	1	1	2	1	1	-	0	5
Naammagittaalliut Naalagaaffiup oqartussaananeranut tunngavoq	2	4	2	4	-	5	4	5
Naammagittaalliut namminersortunut/inuinnarnut tunngavoq	2	3	2	4	2	1	1	4
Naammagittaalliut qulliu nerusunut oqartussaasanut aaliangigassanngortinneqarsinnaavoq	17	20	18	28	14	17	15	28
Naammagittaalliut Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiutaasa ilaannuttunngasuvuq	-	1	1	-	1	-	0	0
Naammagittaalliut tunuartinneqarpoq	9	7	8	3	-	-	9	13
Apeqqutilliissutit	2	6	1	-	-	1	0	1
Maalaaruteqartup piumasaa akuerineqarpoq	...	5	7	2	-	12	6	9
Attuumassuteqarpallaarneq / qanippallaameq	-	1	-	-	-	-	0	0
Allat	24	41	19	24	26	19	33	22

Najoqqutaq: Inatsisartut Ombudsmandiat

Oqartussaasut Inatsisartut Ombudsmandiani naammagittaalliutitut eqqorneqartut

Tabel 2. Oqartussaasut Inatsisartut Ombudsmandiani naammagittaalliutitut eqqorneqartut

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Katillugit	52	18	34	26	19	22	18	24
Namminersorlutik Oqartussat ataani oqartussat	18	10	11	11	3	7	5	14
Kommunit	27	6	17	12	14	12	12	5
A/S Inissiaatileqatigiiffik INI	...	0	4	3	2	2	0	0
Isumaginninnermut naammagittaalliuteqartarfik	7	2	1	0	0	1	1	0
Akilerarusiinermik aaliangiisartut	0	0	1	0	0	0	0	0

Naammagittaalliutit Inatsisartut Ombudsmandianit naammassineqarsimasut, inatsisit atortinneqarfiannut agguataarsimasut

Tabel 3. Naammagittaalliutit Inatsisartut Ombudsmandianit naammassineqarsimasut, inatsisit atortinneqarfiannut agguataarsimasut

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Katillugit	41	16	34	26	19	22	18	24
Inunnik isumaginnineq pillugu inatsisit	13	3	8	4	4	5	4	2
Atorfinititsisarneq pillugu inatsisit	14	4	12	6	5	12	5	5
Attartorneq pillugu inatsisit	8	3	7	4	4	3	0	1
Akileraarutit akitsuusiussallu	3	1	1	1	0	1	0	0
Akiliisitsiniartarfik	...	1	2	3	1	0	0	1
Peqqissuseq	0	0	1	1	0	1	1	2
Aalisarneq, piniarneq nunalerinerlu	1	1	0	2	0	0	0	3
Inuussutissarsiutit allat	2	0	0	3	1	0	2	4
Ilinniartitsineq	0	0	1	1	0	0	0	4
Oqaluffiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Atuisut	0	1	0	0	0	0	0	1
Allat	0	2	2	1	4	0	6	1

Malugiuk: 2000-2010-mut kisitsisit naammagittaalliutit naammassineqarsimasut tunngavigalugit nalunaarsorneqarsimapput.

Najoqquataq: Inatsisartut Ombudsmandiat

Signatur forklaring:

- ... Oplysninger foreligger ikke
- .. Oplysninger for usikre til at angives eller diskretionshensyn
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- 0 Mindre end halvdelen af den anvendte enhed
- Nul
- * Foreløbigt eller anslået tal

Eventuel henvendelse

E-mail: stat@stat.gl

Emne

2. november 2012

Grønlands Statistik
 Postboks 1025 · 3900 Nuuk
 Tlf.: +299 36 23 60 · Fax: +299 36 23 61
www.stat.gl · e-mail: stat@stat.gl

